

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА ФІЛОСОФІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 9 МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ І ТЕХНОЛОГІЇ
НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ПРАВОЗНАВСТВА У
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Освітньо-професійна програма:	«Середня освіта (Історія та правознавство)»
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка

Робоча програма навчальної дисципліни: «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у закладах загальної середньої освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник: кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, теорії держави і права та філософії Старжець Володимир Іванович

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри історії, теорії держави і права та філософії

Протокол від 29.08 2023 р. № 1

Завідувач кафедри Лопецька Н.М. доц. Лопецька Н. М.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Гарант освітньої програми Лопецька Н.М. (Лопецька Н.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму.

Протокол від 29.08 2023 р. № 1

Голова Білуха П.І. (Білуха П.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язковий освітній компонент	
Змістових модулів – 1 Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 014.03 Середня освіта (Історія) Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Історія та правознавство)»	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	102 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у закладах загальної середньої освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)».

Метою вивчення дисципліни є опанування студентами суті інноваційних процесів у системі шкільної історичної та правознавчої освіти. Готовність педагога до сучасної професійної діяльності. Реалізація компетентнісного підходу у процесі навчання історії і правознавства у Зкладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). Підготовка студентів до педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів зі структурою та змістом шкільного курсу історії та правознавства у ЗЗСО;
- формування знань студентів про основні дидактичні засади методики навчання історії і правознавства у сучасній школі;
- формування вмій і навичок, що визначають професіоналізм вчителя громадянської та історичної освітньої галузі;
- навчити студентів орієнтуватися у програмах, шкільних підручниках та методичних посібниках, моделюванню навчального процесу з історії та правознавства;
- підготовка студентів до педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах;
- виховання прагнення до набуття нових знань, самовдосконалення, постійного творчого пошуку.

Під час лекційних, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахових компетентностей), предметних спеціальностей (ПК).**

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК10. Здатність розуміти й оцінювати правові явища та процеси, аналізувати різноманітні життєві ситуації відповідно до дій правових норм; визначати роль держави й права в житті людини і суспільства.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у закладах загальної середньої освіти», студенти повинні мати такі **результати навчання, програмні результати навчання:**

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

РН8. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН10. Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН6. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.

ПРН9. Використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

ПРН13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.

Мета, завдання, структура та особливості викладання курсу «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО». Методика викладання історії та правознавства в школі як педагогічна навчальна дисципліна та педагогічна наука. Стан шкільної історичної та правової освіти в Україні до проголошення незалежності. Сучасна система історичної та правової шкільної освіти. Шкільні програми з історії та правознавства: мета, завдання, зміст курсу та вимоги до формування вмінь і навичок учнів.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,23,25], допоміжна [30,36,41,46,47,49,53,64,68].

Тема 2. Методи навчання історії та правознавства у школі.

Методичні рекомендації до навчання предметів громадянської та історичної освітньої галузі. Класифікація методів навчання історії та правознавства. Методи та методичні прийоми навчання у школі. Проблема методики формування історичного та правового мислення школярів. Методика організації самостійної роботи учнів у процесі навчання.

Прийоми вивчення історичного матеріалу. Фронтальна, групова та індивідуальна робота на уроці правознавства.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,23,25], допоміжна [35,40,43,44,58,60].

Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.

Інноваційні процеси навчання історії та правознавства у школі. Основні освітні технології розвитку навчальних здібностей учнів. Проблемне навчання як важлива освітня технологія. Методика використання ігрових технологій. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на уроках з суспільних дисциплін. Особливості та головні труднощі організації дистанційного навчання.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [27,29,35,42,44,48,54].

Тема 4. Основні засоби навчання суспільних предметів.

Аналіз навчально-методичного комплексу шкільних курсів з історії та правознавства: підручники, посібники, хрестоматії, робочі зошити, онлайн-застосунки тощо. Наочність на уроках: характеристика, правила застосування та виготовлення в процесі навчання. Технічні засоби навчання на уроках: класифікація, принципи та прийоми використання. Засоби та інструментарій дистанційного навчання.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [27,29,35,42,44,48,54].

Тема 5. Формування освітніх компетентностей з суспільних дисциплін у школі.

Ціннісні орієнтири базової середньої освіти. Основні компоненти змісту історичної та правової освіти. Основні компетентності, які формує базова середня освіта. Характеристика ключових та предметних компетентностей. Класифікація та методика формування вмінь та навичок учнів з історії та правознавства.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [30,31,33,38,46,60].

Тема 6. Урок як основна форма навчання.

Урок як основна форма навчання учнів суспільним дисциплінам: теоретичні основи уроку; основні вимоги до сучасного уроку з історії та правознавства. Класифікація уроків: типи та форми уроків; особливості підготовки, побудови та проведення. Структура уроку та основні етапи до його підготовки вчителем. Міжпредметні та внутрішньокурсові зв'язки на уроках історії та правознавства.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [28,42,43,45,49,60].

Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства.

Характеристика основних моделей навчання суспільних дисциплін. Суть та організація інтерактивного навчання. Інтерактивні технології навчання. Сутність методу гри та його застосування на уроках історії та правознавства. Структура інтерактивного уроку.

Література: основна [1,2,5,10,16,18,19,21,22,25], допоміжна [35,40,44,48,53,63].

Тема 8. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.

Функції і форми перевірки результатів навчання. Сучасні підходи до оцінювання рівня навчальних досягнень школярів на уроках історії та правознавства. Технології оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів в основній школі у контексті компетентнісного підходу. Методика використання прийомів формувального оцінювання.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [27,28,34,37,38,60].

Тема 9. Професійний портрет учителя суспільних дисциплін.

Учитель історії та правознавства: права та обов'язки. Педагогічна спрямованість вчителя: поняття, структура, типи. Професіограма, професійна компетентність та професійний портрет вчителя суспільних дисциплін. Педагогічна свобода. Індивідуальний стиль діяльності педагога. Особистісні та моральні риси вчителя.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [30,31,33,36,38,49].

Тема 10. Методична та виховна робота в школі.

Етапи професійного вдосконалення вчителя історії. Методична робота в школі, її форми. Безперервна самоосвіта як основа підвищення кваліфікації вчителя. Основні напрямки самоосвіти вчителя історії. Виховний процес у закладах освіти відповідно до Концепції НУШ. Виховні цілі і завдання суспільствознавчих дисциплін. Роль вчителя в організації та керівництві позакласною роботою з предмету. Краєзнавча робота та її роль у розширенні світогляду учнів.

Література: основна [1,4,5,10,11,18,19,20,24,25], допоміжна [31,33,39,45,49,55,67].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 2. Методи навчання історії та правознавства у школі.	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 4. Основні засоби навчання суспільних предметів.	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11
Тема 5. Формування освітніх компетентностей з суспільних дисциплін у школі.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 6. Урок як основна форма навчання.	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства.	12	2	2	-	-	8	12	2	1	-	-	9
Тема 8. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 9. Професійний портрет учителя суспільних дисциплін.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 10. Методична та виховна робота в школі.	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11
Усього	120	20	20	-	-	80	120	10	8	-	-	102

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.	2/1
2	Методи навчання історії та правознавства у школі.	2/1
3	Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	2/1
4	Основні засоби навчання суспільних предметів.	2/-
5	Формування освітніх компетентностей з суспільних дисциплін у школі.	2/1
6	Урок як основна форма навчання.	2/1
7	Інтерактивне навчання історії та правознавства.	2/1
8	Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	2/1
9	Професійний портрет учителя суспільних дисциплін.	2/-
10	Методична робота та виховний процес у школі.	2/1
	Разом	20/8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.	8/11
2	Тема 2. Методи навчання історії та правознавства у школі.	8/8
3	Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	8/11
4	Тема 4. Основні засоби навчання суспільних предметів.	8/11
5	Тема 5. Формування освітніх компетентностей з суспільних дисциплін у школі.	8/10
6	Тема 6. Урок як основна форма навчання.	8/11
7	Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства.	8/9
8	Тема 8. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	8/10
9	Тема 9. Професійний портрет учителя суспільних дисциплін.	8/10
10	Тема 10. Методична та виховна робота в школі.	8/11
	Разом	80/102

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання суспільних дисциплін у сучасній українській школі.				
Тема 1. «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [1,4,5,10,11,18,19,23,25], допоміжна	6

ЗЗСО» як педагогічна дисц.			[30,36,41,46,47, 49,53,64,68], інформаційні ресурси [1-16]	
Тема 2. Методи навчання історії та правознавства у школі.	Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної №2	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,4,5,10,11,18,19,23,25], допоміжна [35,40,43,58,60]	6
Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №3	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [1,4,5,10,11,18], допоміжна [27,29,35,42,44,48,54], інформаційні ресурси [1-16]	6
Тема 4. Основні засоби навчання суспільних предметів.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів	Представлення анотованого матеріалу. Тести.	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [27,29,35,42,44]	6
Тема 5. Формування освітніх компетентностей з суспільних дисциплін у школі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №5	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [30,31,33,46,60]	5
Тема 6. Урок як основна форма навчання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №6	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25], допоміжна [28,42,43,45,49], інформаційні ресурси [1-16]	6
Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №7	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,2,5,10,16,18,19,21,22,25], допоміжна [35,40,48,53,63]	6
Тема 8. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	Анотація матеріалу за темою.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25] допоміжна [27,28,34,38,60]	6
Тема 9. Професійний портрет учителя суспільних дисциплін.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №9	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,23,25] допоміжна [30,31,33,36,49]	6
Тема 10. Методична та виховна робота в школі.	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичної №10	Здача виконаних практичних завдань. Тести.	основна [1,4,5,10,11,18,19,20,24,25]	6

			допоміжна [31,33,49,55,67] інформаційні ресурси [1-16]	
--	--	--	---	--

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання сприяють кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» та формуванню у них навичок та вмінь самостійно одержувати додаткові знання.

Підготовка доповідей або презентацій як форма індивідуальної роботи навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка доповіді враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб реферат, презентація або проєкт були виконані відповідно до теми, повністю розкривали проблему дослідження та не порушували норм академічної доброчесності.

Орієнтовна структура індивідуального науково-дослідного завдання: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та літератури, додатки (якщо вони є).

Перелік індивідуальних завдань

1. Підготовка методичних і дидактичних матеріалів.

Відповідні матеріали (методичні рекомендації/вказівки, пам'ятки, методичні розробки, тести, відомості про історичні постаті, кросворди, ребуси тощо) подаються в окремій теці, з обов'язковою презентацією/захистом на занятті.

2. Проаналізувати навчальні програми з історії чи правознавства за планом: структура курсу, його хронологічні межі, періодизація; міжкурсові та міжпредметні зв'язки; система провідних понять та закономірностей; система конкретно-історичних фактів. Проблемно-тематичне групування матеріалу; розвиток умінь і навичок.

3. Зробити аналіз підручника: характеристика тексту (головний, додатковий, пояснювальний); апарат організації засвоєння; апарат орієнтування; ілюстративний матеріал. Підготувати для демонстрації в аудиторії презентацію будь-якого підручника з історії чи правознавства.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» застосовуються наступні методи навчання:

- словесні методи навчання, пояснювально-ілюстративний метод із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу;
- бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за «круглим столом», «питання-відповідь»;
- проблемно-пошуковий та евристичний (диспут) методи навчання;
- дослідницький метод під час виконання самостійної роботи;
- практичні методи навчання: вправи, задачі, кейси, есе тощо;
- наочні методи навчання: демонстрація, ілюстрація, презентація, навчальні фільми, використання Jamboard, відеолекції.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;

- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Методологія навчання історії та правознавства як науково-педагогічна дисципліна.
2. Зародження та розвиток шкільної історичної науки та методики навчання в Україні.
3. Проблема методики формування історичного та правового мислення школярів
4. Зміст і структура шкільних програм з історії.
5. Зміст, структура та значення курсу правознавства в системі шкільної науки.
6. Місце і роль краєзнавчого матеріалу в курсі історії України.
7. Освітні технології навчання.
8. Структура історичних знань школярів.
9. Історичні факти, їх значення у вивченні історії.
10. Методика формування уявлень про історичний час.
11. Методика формування уявлень про історичний простір.
12. Класифікація історичних понять. Взаємозв'язок засвоєння історичних фактів і понять.
13. Методика формування правознавчих понять.
14. Виховні можливості шкільного курсу правознавства та методика їх реалізації.
15. Організація виховного процесу на уроках історії відповідно до Концепції НУШ.
16. Розвиток вмінь учнів у процесі вивчення історії. Класифікація вмінь.
17. Методика формування вмінь в процесі вивчення історії.
18. Методика використання ТЗН на уроках історії та правознавства.
19. Засоби та методи навчання.
20. Усний виклад матеріалу. Вимоги до усного викладу.
21. Роль бесіди у вивченні історії та правознавства. Види бесіди, вимоги до її проведення.
22. Методика роботи з підручником на уроках суспільних дисциплін.
23. Документальні матеріали, їх значення та методика вивчення.
24. Класифікація наочності та їх використання на уроках.
25. Методика роботи з історичною картою.
26. Образотворча наочність та методика її використання на уроках.
27. Практичний метод навчання.
28. Проблемний метод навчання історії та правознавства.
29. Дидактична сутність міжпредметних і міжкурсів зв'язків та їх значення.
30. Урок – основна форма організації навчально-виховного процесу.
31. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії.
32. Вимоги до сучасного уроку.
33. Класифікація типів уроків.
34. Підготовка вчителя до уроку.
35. Характеристика комбінованого уроку.
36. Характеристика уроку узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.
37. Характеристика уроку перевірки та оцінки знань, вмінь і навичок учнів.
38. Уроки семінарського та практичного типу.
39. Організація дослідницької роботи на уроках історії.
40. Види оцінювання знань учнів. Формувальне оцінювання.
41. Норми оцінювання знань учнів з історії та правознавства.
42. Методика усної та письмової перевірки знань та вмінь.
43. Позакласна робота з історії та правознавства. Зміст, форми, значення.
44. Кабінет історії/правознавства у сучасній школі.

45. Учитель суспільних дисциплін.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	залік	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь.	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; самостійно виправляє незначні допущені помилки.	зараховано
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	зараховано
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	зараховано
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, малий словниковий запас. Практичні навички на рівні розпізнавання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методичні аспекти і технології навчання історії та правознавства у ЗЗСО» включає:

1. Підручники, монографії, періодика.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа moodle).
3. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа moodle).
4. Мультимедійний супровід до тем з курсу (навчальна платформа moodle).
5. Пакети тестових завдань для модульного та екзаменаційного контролю (навчальна платформа moodle).

13. Рекомендована література

Основна

1. Андрусишин Б. І. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підруч. К.: Знання, 2008. 301 с.
2. Баханов К. О. Навчання історії в школі: інноваційні аспекти. Х.: Основа, 2005. 128 с.
3. Баханов К. О. Професійний довідник вчителя історії. Харків: Основа, 2011. 240 с.
4. Булда А. А. Навчати умінню вчитися. Методика формування предметних умінь старшокласників у процесі вивчення правознавства: навч.-метод. посіб. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. 296 с.
5. Булда А. А., Дробот С. П. Методика викладання правознавства (академічний рівень, 10 клас): навч.-метод. посіб. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 223 с.
6. Гуз А. М. Методика викладання правознавства в школі. Навчально-методичний посібник. К.: КНТ, 2006. 180 с.
7. Комаров В.О. Методика навчання історії в школі: Навчальний посібник для студентів історичної спеціальності педагогічних університетів. Кривий Ріг, 2003. 108 с.
8. Курилів В. Методика викладання історії: Навч. посіб. Х.; Торонто: «Ранок». 2008. 256 с.
9. Левігас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Х.: «Основа», 2006. 96 с.
10. Мисан В. О. Писемні джерела на уроках історії. 5-11 класи. К.: Шкільн. світ, 2009. 104 с.
11. Мисан В. О. Принципи змісту шкільного курсу історії України як дидактична проблема. *Проблеми дидактики історії*. 2017. Вип. 8. С. 49-56.
12. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 192 с.
13. Пометун О. І. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
14. Пометун О. І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2009. 328 с.
15. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті. *Історія в школі України*. 2017. №6. С. 3-13.
16. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посібник. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
17. Старжець В. І. Виховний потенціал молодіжної політики ОУН в умовах сучасної інформаційної війни. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2022. Вип. 6(58). С. 280-286.
18. Старжець В. І. Методика використання формульованого оцінювання на уроках історії. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка*. 2023. Вип. 64. Том 2. С. 317–322.
19. Терно С. Складові ефективного навчання, або що потрібно знати вчителю про пізнавальні процеси учнів. *Історія в школах України*. 2005. №4. С. 11.

20. Шимон Ю. Ю. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії України. *Історія України*. 2011. № 10. С.9-11.
21. Яковенко Г.Г. *Методика навчання історії: навчально-методичний посібник*. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.

Допоміжна

22. Андреева Н. Самостійна робота та елементи інтерактивної методики на уроках правознавства. *Історія України*. 2005. № 40. С.21-24.
23. Барановська О. Технологія контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів. *Історія в школі*. 2002. №4. С.6–8.
24. Баханов К. О. *Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії*. К.: Генеза, 1996. 208с.
25. Бачинський Т. Правова культура шкільної молоді: аксіологічний підхід. *Молодіжна політика: проблеми та перспективи: зб. наук. праць*. 2010. С. 196–198.
26. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школярів. *Рідна школа*. 2001. № 9. С.49–52.
27. Венцева Н. О. Дискусійні методи на уроках історії України: 7-8 кл. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 128 с.
28. Власов В. Урок тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з історії: що і як оцінювати. *Історія в школах України*. 2003. № 2.
29. Власов В. Як перевірити та оцінити історичну компетентність учнів (до концепції контрольних робіт Державної підсумкової атестації з історії України. *Історія в школах України*. 2010. №4. С.3–17.
30. Гаврилів Б. М., Грабовецький В. В. Кабінет історії в навчальному закладі (методичні рекомендації). *Український історичний журнал*. 1992. №4. С.45-64.
31. Десятов Д. Л. Використання методу дилем у правовій освіті учнів. *Історія та правознавство*. 2007. № 13. С. 6-10.
32. Єфімова В. О. Історія: Методичні рекомендації щодо проведення навчальної практики. Х.: Вид. група «Основа», 2004. 144 с.
33. Жидкова Н. Формування вмінь аналізувати нормативно-правові акти на уроках правознавства. *Історія в школах України*. 2011. № 2/3. С. 14–22.
34. Ігрові методи викладання правознавства: добірка статей. *Історія та правознавство*. 2008. № 16-18. С.36-47.
35. Карібджанян І. В. Розвиток критичного мислення учнів на уроках правознавства. *Історія та правознавства*. 2004. № 11-12. С. 2-4.
36. Кашкар'юв Г. В. Методика викладання правознавства в школі в опорних схемах і таблицях. Х. : Основа, 2011. 64 с.
37. Кожум'ка О. Гра при вивченні історії в 6–9 класах. *Історія в школах України*. 2002. №1.
38. Коляда І. А. Методичні засади професіограми вчителя правознавства. *Історія*. 2005. № 2. С. 8–18.
39. Комар В. Як розвивати правове мислення. *Історія України*. 2007. № 4. С. 10-14.
40. Мисан В. Місія шкільної історії: вчити мислити, чи зазубрювати факти-події? *Проблеми дидактики історії*. 2017. Вип. 9. С. 77–85.
41. Наровлянський О. Д. *Правознавство (практичний курс): підруч. [для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл.]*. К.: Грамота, 2009. 216 с.
42. *Настільна книга молодого вчителя історії та правознавства / [авт.-уклад. І. П. Нікітіна, О. В. Галегова, Ю. О. Нікітін]*. Х. : Ранок, 2010. 256 с.
43. Нетеча С. Використання аудіовізуальних та мультимедійних засобів на уроках історії. *Історія України*. 2006. № 10. С. 13.
44. Нікітіна І. П., Нікітін Ю. О., Шеліхова В. В., Кожемяка О.Л. *Науково-дослідницька діяльність учнів 5-11 клас*. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 144 с.
45. Ольхіна Н. І., Діденко Н. Г., Непран Л. М., Черкаська Л. С. *Історичні олімпіади*. Х.: Основа, 2005. 336 с.

46. Пометун О. Запитання як найважливіший спосіб взаємодії вчителя і учнів. *Історія в школах України*. 2006. №3. С. 25–29.
47. Пометун О. Після цього уроку ваші учні зможуть....., або поговоримо про результати навчання. *Історія в школах України*. 2004. №6. С.15–19.
48. Рябовол Л. Т. Навчання правознавства учнів основної і старшої школи на засадах системного підходу. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. Бердянськ: БДПУ, 2011. № 2. С. 213–220.
49. Старжець В. І. Використання прийомів формувального оцінювання на уроках історії. *Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. С. 173-177.
50. Танцюра А. І. Інтерактивні технології на уроках правознавства. Х.: Основа, 2005. 96 с.
51. Терно С. Історичне мислення: як його розвивати? *Історія в школах України*. 2007. № 5. С. 8–12.
52. Терно С. Формування наукових понять в учнів 9-х класів на уроках історії. *Історія в школі*. 2001. №1. С.13–19.
53. Тиждень з історії та правознавства в школі / упор. Н. Харківська. Х.: Основа, 2006. 112 с.
54. Треф'як Я. Методика краєзнавчої роботи в школі. *Історія в школах України*. 2002. №1.
55. Холковська І. Л. Організація діяльності класного керівника: навч. посіб. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. 195 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. Розділ – Загальна середня освіта. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>
2. Нова українська школа. Режим доступу: <https://nus.org.ua/>
3. Чинні навчальні програми. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
4. Інститут модернізації змісту освіти. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/>
5. Інститут педагогіки НАПН України. Розділ – методичні посібники. Режим доступу: <https://undip.org.ua/rubric/metodman/>
6. Освітній проєкт «На урок». Режим доступу: <https://naurok.com.ua/>
7. «Всеосвіта» - Національна освітня платформа. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/>
8. Шкільне життя. Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua/>
9. Український інститут національної пам'яті. Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua>
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
11. Електронна бібліотека Чтиво. Розділ – Історична література. Режим доступу: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>
12. Книги та підручники з історії України та всесвітньої. Режим доступу: <http://history.vn.ua/>